

## Czasowniki - czas teraźniejszy Präsens

### Zastosowanie

Płaszczyzna czasu Präsens w języku niemieckim dotyczy procesów, zjawisk lub czynności odbywającej się w teraźniejszości, a w niektórych sytuacjach w przeszłości:

**Meine Schwester lernt Deutsch und Russisch.**

Moja siostra uczy się niemieckiego i rosyjskiego.

**Mein Bruder studiert an der Universität Chemie.**

Mój brat studiuje chemię na uniwersytecie.

**Ich trinke jetzt Kaffee und sehe fern.**

Piję teraz kawę i oglądam telewizję.

**Es gibt heute keinen Deutschunterricht, weil die Lehrer eine Schulung haben.**

**Mein Bruder bringt gleich das Gepäck.**

Mój brat zaraz przyniesie bagaż.

**Morgen bringt er das Gepäck.**

Jutro przyniesie/przywiezie bagaż.

### Budowa

Czas ten tworzy się poprzez dodanie do tematu czasownika odpowiednich końcówek w zależności od liczby i osoby:

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
1 osoba -e	1 osoba -en
2 osoba -st	2 osoba -t
3 osoba -t	3 osoba -en

### Przykłady:

**Kochen** - gotować

**bleiben** - zostać/przebywać

**koch** (temat) + en (końcówka w bezokoliczniku)

**bleib** (temat) + en (końcówka w bezokoliczniku)

ich bleibe	wir bleib <b>en</b>
du bleib <b>st</b>	ihr bleib <b>t</b>
er, sie, es bleib <b>t</b>	sie, Sie bleib <b>en</b>

**Studieren, lernen, fragen**

Studiować, uczyć (się), pytać

frag (temat) + en (końcówka w bezokoliczniku)

ich frage <sup>e</sup> , studiere <sup>e</sup>	wir fragen <sup>e</sup> , studieren <sup>e</sup>
du fragst <sup>t</sup> , studierst <sup>t</sup>	ihr fragt <sup>t</sup> , studiert <sup>t</sup>
er, sie, es fragt <sup>t</sup> , studiert <sup>t</sup>	sie, Sie fragen <sup>e</sup> , studieren <sup>e</sup>

### Wyjątki !

#### 1. Jeśli temat czasownika kończy się na **-d, -t** lub grupę spółgłoskową **-tm**,

**-chn, -gn**, to w 2 i 3 osobie liczby pojedynczej oraz w 2 osobie liczby mnogiej między temat a końcówkę osobową dodajemy **-e**, np.:

<b>finden</b> znajdować	du findest	er findet	ihr findet
<b>atmen</b> oddychać	du atmest	er atmet	ihr atmet
<b>arbeiten</b> pracować	du arbeitest	er arbeitet	ihr arbeitet

Podobnie: antworten, baden, bieten, anbieten, melden, öffnen, warten

#### 2. Jeśli temat czasownika kończy się na **-s, -ss, -ß, -x, -z**, to w 2 osobie liczby pojedynczej dodajemy do tematu czasownika zamiast **-st** tylko **-t**, tak że w liczbie pojedynczej 2 osoba ma taką samą formę co 3 osoba, np.:

<b>Sitzen, gießen</b> Siedzieć, podlewać	du sitzt <sup>t</sup> , du gießt <sup>t</sup>
<b>Benutzen</b> Korzystać	du benutz <sup>t</sup>

#### 3. Podobnie: beißen, schießen, schließen, stoßen,

#### 4. Jeżeli czasownik kończy się w bezokoliczniku na **-eln**, to w 1 osobie liczby pojedynczej zanika **-e** należące do tematu, np.:

**behandeln** – ich behandle, **trocknen** – ich trockne meine Schuhe  
przerabiać/traktować/pielęgnować, suszyć moje buty/trzewiki

5. Jeżeli czasownik kończy się w bezokoliczniku na **-eln** lub **-ern**, to w 1 i 3 osobie liczby mnogiej zamiast końcówki **-en** występuje końcówka **-n**, np.:

wandeln, zmieniać, bügeln, prasować	wir wandeln wir bügeln	sie wandeln sie bügeln
Klettern wspinać się Wandern wędrować	wir klettern wir wandern	sie klettern sie wandern

6. Przy odmianie pewnej grupy czasowników w 2 i 3 osobie liczby pojedynczej następuje dodatkowa zmiana samogłoski rdzennej należącej do tematu czasownika. Istnieją dwie możliwości:

- a. samogłoska rdzenna otrzymuje przegłos, np.:

fahren jechać	du fährst	er fährt
tragen Nieść	du trägst	er trägt

- b. Podobnie: blasen, fangen, halten, laden, laufen, lassen, schlafen, wachsen

- c. następuje wymiana samogłoski rdzennej **-e** na **-i** lub **-ie**, np.:

essen, messen Jeść, mierzyć	du isst du misst	er isst er misst
empfehlen polecać	du empfiehlt	Er empfiehlt

Podobnie: befehlen, fressen, lesen, nehmen, geben, messen, sehen, vergessen,

**Uwaga!**

Czasowniki z przedrostkami rozdzielnymi – przedrostki przechodzą na koniec zdania.

aufmachen – otwierać, ausgeben – wydawać, einladen - zapraszać

weiterfahren- pojechać/odjechać, weitermachen – kontynuować.

Er macht die Schranktür auf. Er gibt eine Runde (Wein, Vodka) aus.

Wir laden euch zu einer Party ein.

Peter macht mit seiner Arbeit/Übung weiter.

## Odmiana czasowników posiłkowych

Czasowniki haben, sein oraz werden występują w języku niemieckim w dwóch funkcjach:

1. *jako czasowniki samodzielne (Vollverben)*
2. *jako czasowniki posiłkowe (Hilfsverben) do tworzenia innych form.*

### HABEN

	<b>Präsens</b>	<b>Präteritum</b>
<b>Ich</b>	<i>habe</i>	<i>hatte</i>
<b>Du</b>	<i>hast</i>	<i>hattest</i>
<b>er, sie, es</b>	<i>hat</i>	<i>hatte</i>
<b>Wir</b>	<i>haben</i>	<i>hatten</i>
<b>Ihr</b>	<i>habt</i>	<i>hattet</i>
<b>sie, Sie</b>	<i>haben</i>	<i>hatten</i>

### Przykłady:

Ich **habe** Zeit (Geld); mam czas (pieniądze);

er **hat** Hunger; on **ist** głodny (Uwaga!)

Wir **haben** zwei Kinder. Mamy dwójkę dzieci.

Ich **habe** alle Hände voll **zu tun**. Mam pełne ręce roboty.

Meine Mutter **hat** vor Weihnachten immer viel **zu tun**.

Moja mama ma przed Bożym Narodzeniem ciągle wiele do zrobienia.

Die Chefin **hat** noch die Post **zu beantworten**.

Szefowa ma odpowiedzieć na pocztę (korespondencję).

Ich **habe** Monika **gefragt**. Zapytałem Monikę. (Perfekt)

Er **hatte** seinen Bruder **gefragt**. (Plusquamperfekt)

Mein Onkel **hat** viel Geld **gehabt**.

### SEIN

	<b>Präsens</b>	<b>Präteritum</b>
<b>ich</b>	<i>bin</i>	<i>war</i>
<b>du</b>	<i>bist</i>	<i>warst</i>
<b>er, sie, es</b>	<i>ist</i>	<i>war</i>
<b>wir</b>	<i>sind</i>	<i>waren</i>
<b>ihr</b>	<i>seid</i>	<i>wart</i>
<b>sie, Sie</b>	<i>sind</i>	<i>waren</i>

## Przykłady

Ich **bin** nicht gesund; er **ist** Arzt; sie **sind** jung;  
Nie jestem zdrowy; on jest lekarzem; oni są młodzi.  
Der Kleiderschrank **ist geschlossen**. Szafa jest zamknięta.  
Wir **sind** gestern abend **gekommen**. (Perfekt)  
Przyjechaliśmy wczoraj wieczorem.  
Die Delegation **ist** in Kraków/Krakau **eingetroffen**. (Perfekt)  
Delegacja przybyła do Krakowa.  
Ich **war** gestern **angekommen**. (Plusquamperfekt)  
Wir **sind** in Spanien **gewesen**. Ich **war** fast tot **gewesen**.

## WERDEN

	<b>Präsens</b>	<b>Präteritum</b>
<b>Ich</b>	<b>werde</b>	<b>wurde</b>
<b>Du</b>	<b>wirst</b>	<b>wurdest</b>
<b>er, sie, es</b>	<b>wird</b>	<b>wurde</b>
<b>Wir</b>	<b>werden</b>	<b>wurden</b>
<b>Ihr</b>	<b>werdet</b>	<b>wurdet</b>
<b>sie, Sie</b>	<b>werden</b>	<b>wurden</b>

## Przykłady

Ich **werde** Chemiker(in); er **wird** ungeduldig, es **wird** kalt;  
Zostanę chemikiem; on niecierpliwi się, oziębia się/robi się zimno.  
Peter **ist** Vater **geworden**. Piotr został ojcem. (Perfekt)  
Unser Chemielehrer **ist** krank **geworden**. (Perfekt)  
Nasz nauczyciel chemi zachorował.  
Es **ist** kalt/warm **geworden**. Oziębiło/ociepliło się.  
Wir **werden** bald **kommen**. Wkrótce przyjedziemy. (Futur I)  
Hier **wird** ein modernes Hotel **gebaut**. (Passiv/strona bierna)  
Tutaj **jest** (!!!) budowany (budują) nowoczesny hotel.